

Tûthoomeni Kîitharaka

Ibuku rîa kîraci kîa Biîrî

Standard

2

BOOK

THARAKA LANGUAGE

New Syllabus

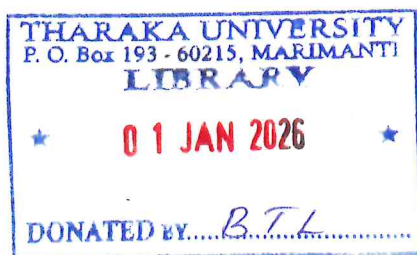
Evaluated
and recommended
by K.I.E
February 2008

Tûthoomeeni Kîîtharaka

Îbuku rîa Kîraci kîa Biîrî

Let's read Kîîtharaka

STD 2 Primer

Revised Trial Edition 2003 (150 copies)

Compiler: Zacchaeus Kî biûbî

Consultants: Leila Schroeder & Agatha van Ginkel

Editor: Susan Nyagah

Authors: Gabriel Karaba and Alice Larsen

Illustrators: Luise Gull & EAG clipart

©2003 Bible Translation and Literacy

P. O. Box 44456

Nairobi

Introduction

This Std. 2 book is part of materials for the teaching of the subject Mother Tongue in Early Childhood Development (ECD) and classes 1-3 in primary schools in Tharaka. These materials will enable Tharaka speaking children to achieve academic parity with other Kenyan children whose education is in a language they understand. Tharaka children will receive instruction and acquire reading and writing skills in Kitharaka and gradually transfer these skills into English and Kiswahili.

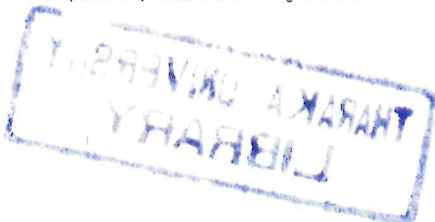
The materials for the Mother Tongue programme were developed using the revised 2002 KIE syllabus in partnership of Tharaka BTL language project staff, BTL Literacy consultant and the Tharaka District Education office and was funded by Canadian International Development Agency (CIDA) & Literacy Education And Development (LEAD), Canada.

Kîmenyithia

Îbuku rîrî rîa Naacarî i rîmwe rîa mabuku maingî mara mandîkîitwe n'ûntû bwa kûthoomithia Kîtharaka kîraciini kîa naacarî na kîraci kîa mbere mwanka kîa bithatû cûkuru ciothe cia Tharaka. Mabuku mama mandîkîitwe n'ûntû bwa gûteetheeria aana ba Tharaka kenda baganaana gîikîthoomo na aana bara bangî ndeeni ya Kenya bara bathoomithagua na rwaria bakûmenya. Aana bakathoomithua na Kîitharaka bamenya kûthooma na kwandîka rîrû batûmîre ûûme bûbu kwîrutana kwaria na kwandîka Gîcûnkû na Gîcwairi.

Mabuku mama ma kûthoomithia Kîitharaka mandîkirwe kûringana na mûbango wa KIE 2002 gûkûrûkîra ngwatanîro ya mûrandi wa ûtaûri Bibiria (BTL) Tharaka na ûbici bwa kîthoomo Tharaka.

Mbeeca cieyanirwe i Canadian International Development Agency (CIDA) na Literacy Education And Development (LEAD), Canada.

SPEC
PL
8030
1768
2003

FOREWORD

This Standard 2 Book was produced to enable children who speak the Tharaka language take the first steps in learning to read and write in their language. The use of their mother tongue in education has a dual purpose. It enables pupils to grasp literacy skills quickly and easily. Secondly when a language dies, a significant part of the culture dies with it. Promoting written use of the Tharaka language will help preserve the community's culture and a peoples' self-worth.

In the production of this book, Bible Translation & Literacy (BTL), worked in close cooperation with members of the community whose language was previously unwritten to develop a functional orthography of the language. Similarly, it was through community participation and initiative that books in the mother tongue have been developed for use in the lower primary schools classes.

I applaud the partnership between BTL, teachers and education officers in Tharaka District in the development of these books. The Kenya Institute of Education (KIE) evaluated and recommended these books for use in the schools in the Tharaka community.

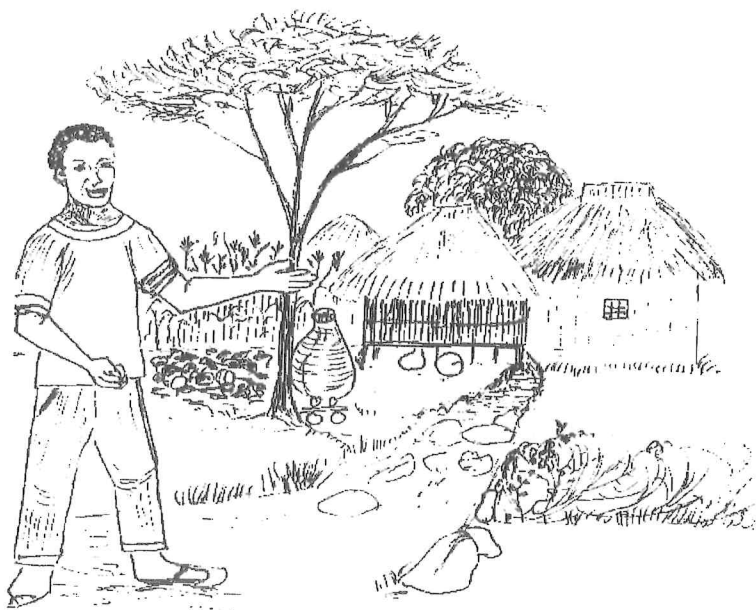
I am therefore grateful to all those who selflessly and tirelessly contributed to the development and production of this Standard 2 Book. It is my hope that their contribution will result in increased social and economic development in the country.

Mundara Muturi
General Secretary
Bible Translation & Literacy

Contents

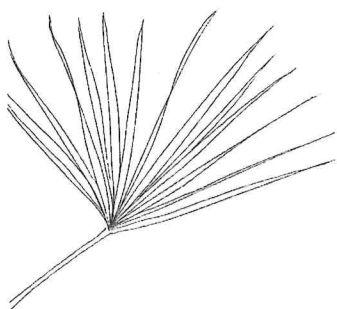
R , r Rûrara – demonstratives this/that	2-3
K,k karûkû – noun class agreement	4-5
M, m mûrîmi – demonstratives	6-7
U, u mûruruku – diminutive ka	8-9
G, g gîkuru – possessive,.....	10-11
T, t tûtî – positive and negatives	12-13
E,e rûreere – tense markers	14-15
B,b kabaka – demonstratives.....	16-17
Mb, mb mbea - possessive agreement	18-19
N, n kaana – possessive	20-21
W,w, mwembe –locative, possessive pronoun	22-23
Nd, nd ndara – subject prefix/tense	24-25
C,c cûûcu – locative (ni).....	26-27
Ny, ny nyanya – diminutive (ka)/conjunctions	28-29
Th, th ûthithi – noun class agreement	30-31
O, o mîgono – future tense	32-33
Ng' ng' ng'ombe – singular/plural	34-35
Mp, mp mpempe – singular/plural /locative.....	36-37
Y, y kayaû – being with and being of	38-39
Nj, nj njoka – negative/positive possession	40-41
Kw, kw kwanda – negative/ positive	42-43
Rw, rw rweria – active/passive	44-45
Cw, cw îcwe – noun class agreement	46-47
Mbw, mbw mbwe – noun class agreement	48-49
Nk, nk nkûngûgû – statements, questions etc	50-51
Ng, ng ngûkû – personal pronouns 2 nd & 3 rd person snl	52-53
Nkw, nkwnkwayî – personal pronouns	54-55
Nt, nt ntara – singular/ plural possession	56-57
Nthw, nthw nthwana - tense/question/statements	58-59
Ndw, ndw ndwano – positives/negatives	60-61
Ithoomo bia gûcookera ncumaa – Friday review puzzles	62-64

Kîthoomo kîa 1

Ûyû i Kîbaara.
Kîbaara i mûrîmi.

Ûyû ____ Kîbaara. Kîbaara i ____.	<table border="1"> <tr> <td>a</td> </tr> <tr> <td>i</td> </tr> <tr> <td>u</td> </tr> </table> <table border="1"> <tr> <td>kaana</td> </tr> <tr> <td>mûrîmi</td> </tr> <tr> <td>arî</td> </tr> </table>	a	i	u	kaana	mûrîmi	arî
a							
i							
u							
kaana							
mûrîmi							
arî							

rûrara

¹

rûrara
rû

²

û	a	i	î
rû	ra	ri	rî

³

rû	ra	ri	rî
rûû	raa	rii	rîî

⁴

rû ra ra
rûrara
û rî rî
ûrîrî

⁵

Rûrû i rûrara.
Rûûra i rûrara.

Rûrû i rûrara. Rûrara rûrî ûrîrî. Rûrara
rûûra! Rûrî aara ûrîrî.

r R Rûrara rûrî ûrîrî.

Kîthoomo kîa 2

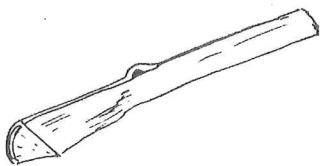
Ûyû i Karîmi.
Karîmi i mûka wa Kîbaara.
Karîmi i mûkii, nagûkia.

___ i Kîbaara.

___ i mûka.

arî
ûyû
wa

Kîbaara
Karîmi
mûrîmi

karûkû

¹ karûkû
ka

² a û i î
 ka kû ki kî

³ ka kû ki kî
 ra rû ri rî

⁴ rû rî kû
 rûrîkû
 rû kû
 rûkû

⁵ Karûkû karî ûrîrî.
Rûrara rûrî ûrîrî.

Karûkû kara karîkû? Karî aara rûrara
rûrî. Karûkû karî ûrîrî. Rûrara rûrî ûrîrî.

_____ k K Rûkû rûra rûrîkû? _____

Kîbaara i mûrîmi.
Arîmaga mwere.
Arî na mûnda ûmûnene mûno.

Ûyû i ____.

Karîmi i ____ wa Kîbaara.

wa
nagûkia
Karîmi

mûrîmi
mûka
ûyû

mûrîmi

⁴ mû kû rû
mûkûrû
mû rî mi
mûrîmi

²

û	a	î	i
mû	ma	mî	mi

³

mû	ma	mî	mi
rû	ra	rî	ri

¹ mûrîmi
mû

⁵ Mûkûrû ûra i
mûrîmi.
Mûkûrû ûûra i
mûrîmi.

Mûkûrû akûmaama. Aamaama ûrîrî.
Aakûmaamîra rûrara rûra. Mûkûrû ûûra
i mûrîmi!

m M Mûkûrû ûûra i mûrîmi.

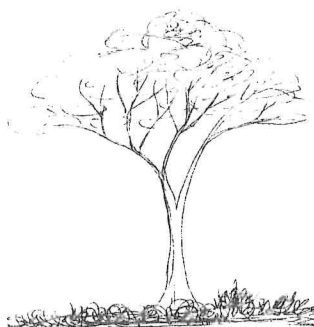
Karîmi nakûruga ûcûrû.
Arîruga ûcûrû bwa mwere.
Karîmi i mûkii.

Kîbaara i ____.

Arî na ____.

mûka
mûnda
mûrîmi

mûno
mûnda
mûremu

mûruruku

¹ mûruruku
ku
u

²

u	u	u
ru	ku	mu

³

ru	ku	mu
rû	kû	mû

⁴

ka ru ru ku
karuruku

mû ru ru ku
mûruruku

⁵

Rîika mûruruku!
Rîika rîika mûruruku!

Ûûra i mûruruku. Kaara i karuruku.
Karuruku ka mûruruku. Rîika mûruruku.

u U Ûûra i mûruruku.

Kîthoomo kîa 5

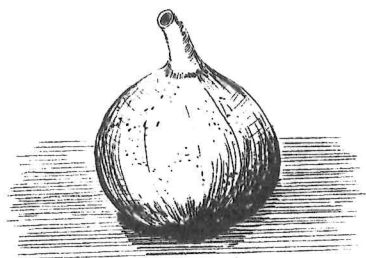
Gîkuru gîkî i gîa Kîbaara.
Ûcûrû bûrî gîkuruuni.
Kîbaara neendeete ûcûrû mûno.
Kîbaara athiyaga mûndaani rîonthe.

Karîmî i ____

Arîruga ____

mûno
mwere
mûkii

gîkuru
ûcûrû
gîtî

gîkuru

¹ gîkuru
gî

² î a u
 gî ga gu

³ gî ga gu
 kî ka ku

⁴ gî ku ru
gîkuru

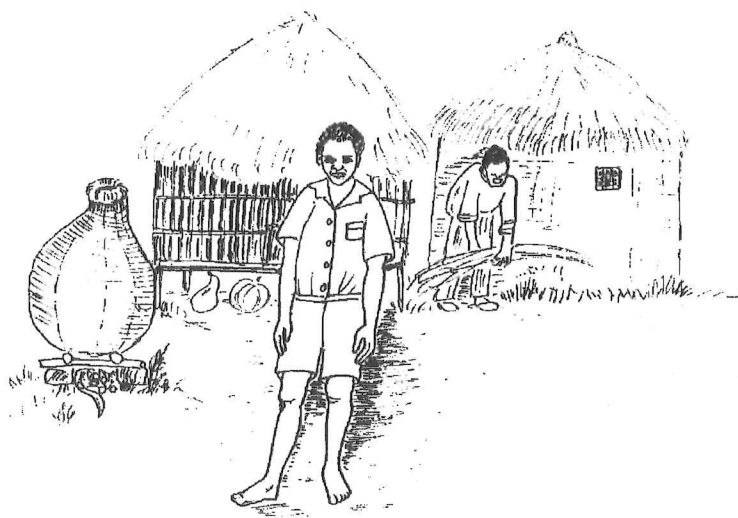
ga i ga
gaiga

⁵ Gîkuru gîkî i kîaû?
Gakuru gaka i kaaû?

Gîkuru gîkî i kîaû? I gîa Karîmi. Gîkuru
gîa Karîmi kîrî marumu. Gaiga gîkuru
gûku ûrî!

g G Gîkuru gîkî i kîaû?

Kîthoomo kîa 6

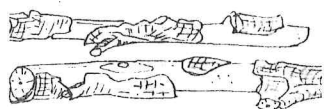
Ûyû i Mûtugi.
Mûtugi i kaana ga Kîbaara.
Mûtugi i gîtûra îria.
Kaana gaka gatirî ûgîti.

_____ gîkî i gîa Kîbaara.

Ûcûrû _____ gîkuruni.

guuru
gîkuru
gaka

bari
bara
bûrî

tûtî

¹

tûti
tû

²

û	u	i	î
tû	tu	ti	tî

³

tû	tu	ti	tî
kû	ku	ki	kî

⁴

mû tî
mûtî

gû tu ra
gûtura

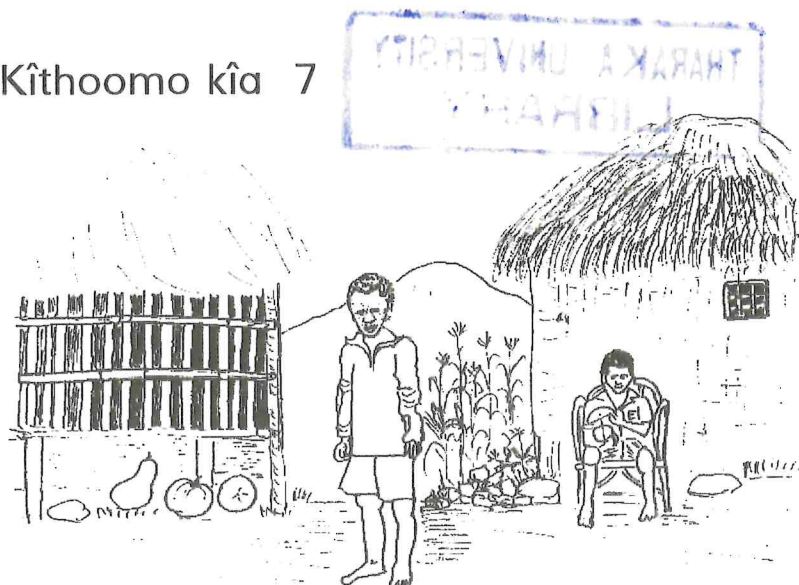
⁵

Tura kurû!
Tiga gûtura kurû!

Karîmi agûtura kurû. Amîtura na tûtî
tûra. Tûtî tûra tûrî ûrûrû. Amîturîra
kûmaama ûrîrî. Arîmîîraga, "Tiga
kûmaamaga ûrîrî."

t T Arîmîturaga na tûtî tûtu.

Kîthoomo kîa 7

Kaana gaka geetegwa Kîrema.
Kîrema i mûruagina wa Mûtugi.
Kîrema i mûremu mûno.

Kîbaara arîmaga _____.

Karîmi i _____.

ûrîrî
mûka
mwere

mûti
mûkii
mûkûrû

rûreere

1

rûreere
re
e

2

e	e	e	e
re	ke	te	ge

3

re	ke	te	ge
rî	kî	tî	gî

4

rû ree re
rûreere

rû gee ge
rûgeeege

5

Kîrema, ûraga rûreere!
Kîrema akûûraga rûreere.

Rûgeeege rûkûrûma Kîrema. Kîrema gaakûûragaga rûreere. Karîmi agûûkia mûkûrû ûra. Mûkûrû agûûkîra aûraga rûgeeege!

e E Kîrema gaakûûragaga rûreere.

Kîthoomo kîa 8

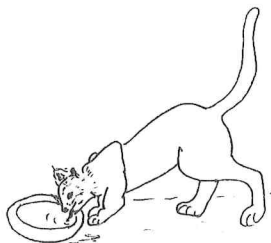
Kabaka gaka i ka Mûtugi.
Kabaka i keendeete îria mûno.
Kabaka ka Mûtugi i kaûragaga mbea.

Mûtugi i gîtûra _____.

Kaana gaka _____ ûgîti.

irio
îria
îcîa

gatirî
gîtûra
gakûrî

kabaka

¹ kabaka
ba

²

a	e	i	u
ba	be	bi	bu

³

ba	be	bi	bu
ga	ge	gi	gu

⁴ ka ba ka
kabaka

gî kaa bû
gîkaabû

⁵ Kabaka gaka.
Kabaka gaku.

Kabaka îgakûrîa rûgeege. Kabaka gaka
ika Mûtugi. Kabaka ka Mûtugi gakûbaa.
Karîmi akûgaiga gîkaabû ûrîrî.

b B Kabaka gaka ika Mutugi.

Mwere ûrî mûrûrûûni.
Mbea nîgûtûra mûrûrû.
Îgatûra, yaarîa mwere.
"Mûtugi! Reete kabaka karîe mbea."

Mûtugi i _____ ga Kîbaara.

Kîbaara i _____.

kaara
kaarî
kaana

mûrîmi
mûrîma
mûrimo

mbea

¹ mbea
mbe

²

e	a	i	î
mbe	mba	mbi	mbî

³

mbe	mba	mbi	mbî
be	ba	bi	bî

⁴

mbi ti
mbiti
mbû ri
mbûri

⁵ Kabaka ka Mûtugi.
Gîkaabû gîa Karîmi.

Mbea îgûtûra gîkaabû. Kabaka gakûrîa
mbea. Mbûri îkûrîa gîkaabû. Mbiti îkûrîa
mbûri îra.

mb Mb Mbiti îkûrîa mbûri.

Mûtugi nagûceria kabaka.
Kabaka nako karî mwembeenî.
Mûtugi atikeene.
Arî bata nako mûno.
N'ata akaarûtha?

Mbea igatûra murûrû yaria

Kabaka — Mûtugi i kaûragaga
mbea

mweri
mwere
mwene

bwa
ga
ka

kaana

¹ kaana
na

² a u û e
na nu nû ne

³ na nu nû ne
ma mu mû me

⁴ kaa na
kaana

⁵ Mbaka îrî na kabaka.
Kabaka ka mbaka.

Kaana karî na kabaka. Mbaka îra nene
îrî naaû? Îrî na Mûtugi. Mbaka inu nene
nîa mûkûrû. Mbaka îrî na kabaka.

n N Mbaka inu nene nîa mûkûrû.

Mûtugi akwona Wanja mwembeeni.
 Wanja i mwaragina wa Mûtugi.
 "Wanja, ûkwona kabaka?"
 "Igaaka mwembeeni."
 Mûtugi aagwata kabaka eenûka nako.

Kîbaara i _____.

Karûmi nagîkia _____.

mûremu mûrîmi mûrûrû

ûrûrû ûrîrî ûcûrû

mwembe

¹ mwembe
mwe
we

² e a i î
mwe mwa mwi mwî

³ we wa wi wî
mwe mwa mwi mwî

⁴ mwe mbe
mwembe
wee nu
weenu

⁵ Mwembe weetû.
Mwembe weenu.

Kabaka karî mwembeeni. Mwembe weenu ûrî na membe. Membe imeega mûno. Mwembe i mûtî ûmûnene.

w W Kabaka karî mwembeni.

Kîthoomo kîa 12

Karîmi nagûkaa ndara. Ndara
ino i cia gûtuma ikaabû. Wanja
akari akûbî na Karîmi. Karîmi
akaarutana Wanja gûtuma gîkaabû.

Wanja i _____ wa Mûtugi.

mwaragina
mûruang'ina
mwarayia

Mbea nîgûtûra _____.

marûrû
mîrûrû
mûrûrû

ndara

¹ ndara
nda

² a u i û
nda ndu ndi ndû

³ nda ndu ndi ndû
 na nu ni nû

⁴ nda ra
 ndara

ndû mi a
ndûmia

⁵ Ndaakaa ndara.
 Ûtikaa ndara.

Rûrara rûûra rûrîîrî ndaraani. Gaiga agu ndaraani! Karîmi agaakaa ndara. Na niigû indaakaaga ndara. I mbi ûkandûmia ndaakaa ndara?

nd Nd Na niigû indaakaaga ndara.

"Guri, guri, cûûcû akûûya!
Cûûcû kabaka geetû ikaûragire mbea!"
"I kû mbea îkûrî?"
"Nîgûtûraga mûrûrû weetû."

Rete kabaka karîe _____.

Mûtugi nagûceria _____.

mbia
mbea
mbua

kabaka
kabuku
kabara

cûûcû

¹ cûûcû
cû

²

û	u	a	e
cû	cu	ca	ce

³

cû	cu	ca	ce
tû	tu	ta	te

⁴

cûû ba
cûûba

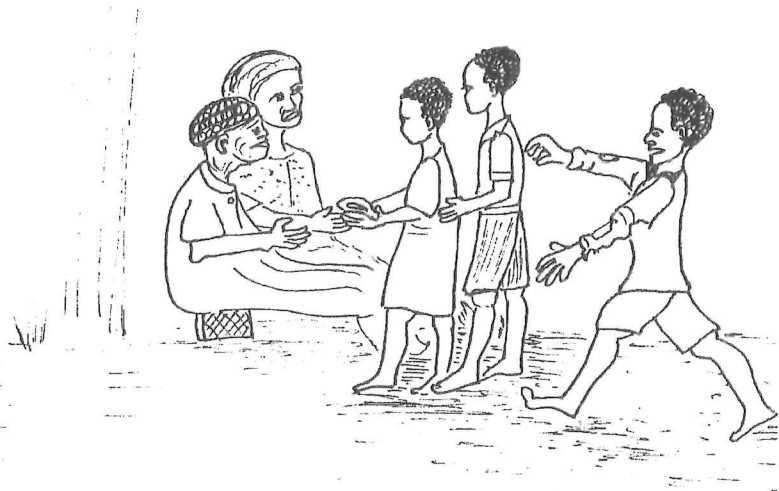
û cû rû
ûcûrû

⁵

Cûûcû arî na cûûba cîîrî. Ûcûrû bûrî cûûbani.
--

Cûûcû arî mûciî. Cûûcû arî na cûûba
cîîrî. Ceria cûûba cia cûûcû. Îkîra ûcûrû
cûûbaani cia cûûcû.

c C Cûûcû arî na cûûba.

Cûcû nanyunyaga ûcûrû bwa îria.

"Ka ûcûrû cûcû, ûnyue."

"Reete, ûy'wakwa."

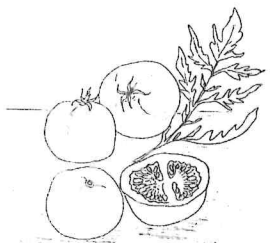
"Wanyua, ûndutane gûtuma
gîkaabû î! Taata nakaire ndara."

Kîbaara neendeete ûcûru ____.

Karîmi i ____ wa Kîbaara.

mûno
mûka
mûkii

Mûnda
muka
muuka

nyanya

¹ nyanya
nya

² a û i î
 nya nyû nyi nyî

³ nya nyû nyi nyî
 nda ndû ndi ndî

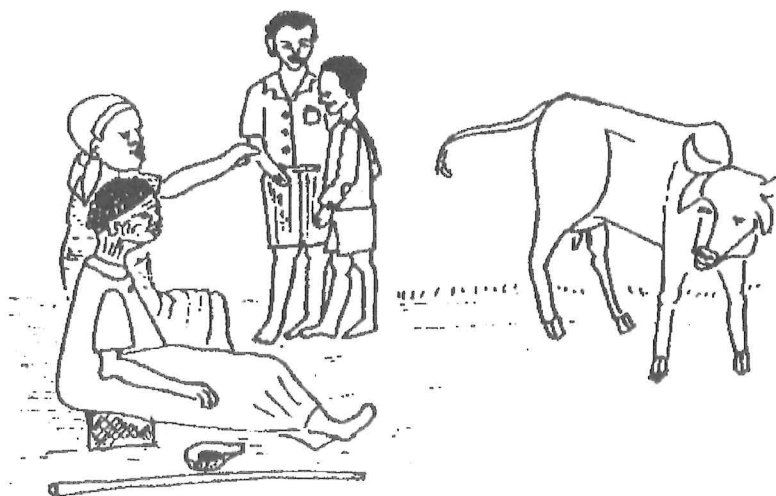
⁴ nya ni
 nyani

nya ma
nyama

⁵ Nyama cietû.
Kanyama geetû.

Cûûcû agûtûreetera nyama. Karîmi
ruga nyama na nyanya. Ûcooke wîkîre
nyani. Kîrema eendeete kûrîa nyama irî
na nyani na nyanya.

ny Ny Ruga nyama na nyanya.

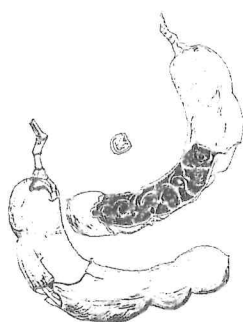
"N'ûû ûkûthi muurooni kûnyuithia?
Kîrema, îthi ûkanyuithie. Wathi
ûkathekanie kuî! Ûkaaya ûmbîthîre."

Taata nakaire _____.

Ndara itumaga _____.

ndara
ndigû
ndebe

gîti
gîkuru
gîkaabû

ûthithi

¹ ûthithi
 thi

² i â e a
 thi thî the tha

³ thi thî the tha
 ti tî te ta

⁴ û thi thi
 ûthithi

ka the tii ni
kathetiini

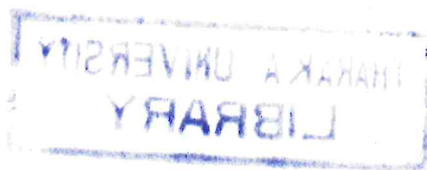
⁵ Ûthithi bûrî mûthithiini.
 Kîthithi kîrî mûthithiini.

"Thaa cia kûnyuithia igûkinya. Mûtugi
îthi ûgeete Kîrema. Arî naara
mûthithiini. N'ata akûrûtha mûthithiini?"

"Nakûrîa ûthithi."

"Neekîre ûthithi kathetiini. Athi
akanyuithie akîthamba."

th Th Naata akûrûtha mûthithini?

Nyomba ya cûcû nîa mpando.
 "N'ûû ûkûûmbûkia ntoogo nyomba ya
 cûcû?"
 "I Kîrema ûgwokia kanyoni. Âûragire
 aumîite muurooni."

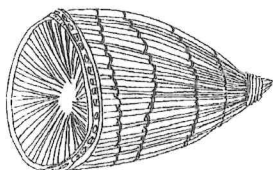
Kîbaara nanyunyaga ____ bwa îria.

Ndara ino icia gûtuma ____.

ûrûrû
 cûcûcû
 ûcûrû

ikabi
 ikabû
 îkara

1 mîgono
no
o

mîgono

2

o	o	o	o
no	nyo	tho	ndo

3

no	no	no	no
nû	nyû	thû	ndû

4

mî go no mîgono
mî tho ro mîthoro

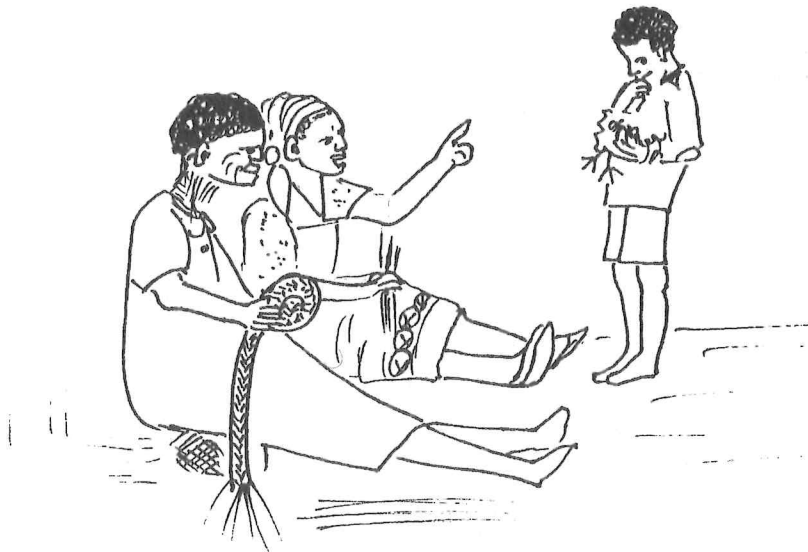
5

Agaacooka woogoro. Arîcooka woogoro.

Kîrema agaacooka woogoro. Aakamata
mîthoro aathî nîo. Kîrema neendeete
gûtega mûno. Ationaga toro agîîciiria.
Arootaga na mîgono na mîthoro.

o O Kîrema agaacooka woogoro.

Kîthoomo kîa 17

"Kîrema, nûnyuithirie ng'ombe?"

"Îî ninyuire Taata!"

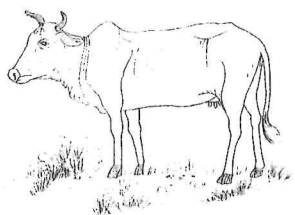
"I kû irî îîndî? Kanyoni iko kanene kîrî ng'ombe? Ithî weendî ûgacicerie."

_____ ûkûthi kûnyuithia ng'ombe.

Kîrema nagwokia _____.

niû
nuu
nûû

kanyoni
gapandi
gatong'o

ng'ombe

¹ ng'ombe
ng'o

²

o	u	a
ng'o	ng'u	ng'a

³

ng'o	ng'u	ng'a
go	gu	ga

⁴

ng'o mbe
ng'ombe

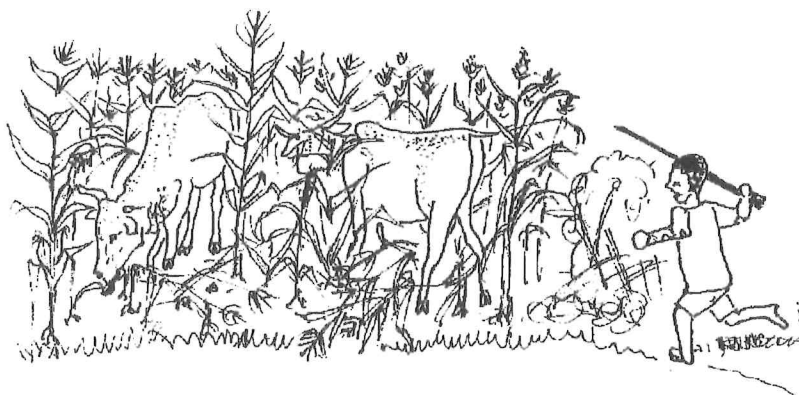
ng'o ndu
ng'ondû

⁵

Ng'ondû îmbega.
Ng'ondû imbega

Ng'ombe irî na ng'ondû. Ng'ondû ino i
ng'ondû imbega. Kîrema ûmenyeere
ng'ombe inu î!

ng' Ng' Ng'ombe irî na ng'ondû.

"Ûû! Ng'ombe ikûrîa mpeempe ira cia itha."

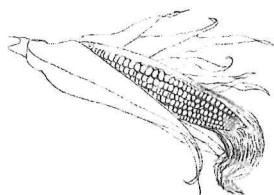
Kîrema naugîitie kûringa ng'ombe.
Mpeempe ino i cia Mpanda. Mpanda
agaatûra Kîrema. Ûremu bwa Kîrema
bûkûmûta.

Mpanda _____ Kîrema.

Ng'ombe ikûrîa _____.

agaata
akoona
agaatûra

mpandi
mpeempe
Ng'ondû

mpeempe

¹

mpempe
mpe

²

e	o	î
mpe	mpo	mpî

³

mpe	mpo	mpî
mbe	mbo	mbî

⁴

mpa ndoo ni mpandooni

mpa mpo mpampo

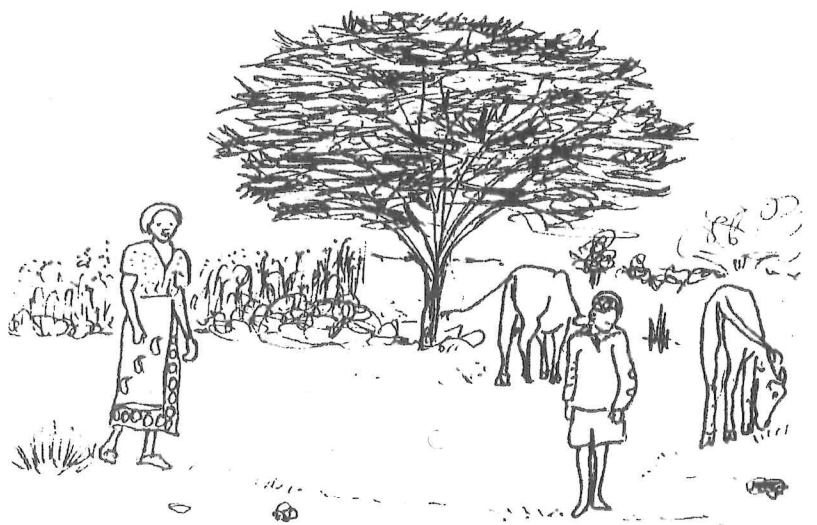
⁵

Mpampo irî mpong'iini. Mpampo îrî mpandooni.

Rutaani mpeempe mpandooni.
Kururiani mpoora mpoora! Bûcuurie
agu mpong'iini inu irî na mpampo. Îndî
bûmenyage mpaampo nirûmanaga.

mp Mp Rutani mpeempe mpandoni.

Kithoomo 19

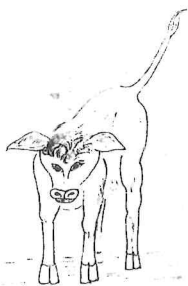
Ng'ombe igûkinya mûciî. Kayaû ga Kaboro gatiî oogo. "Kîrema! Karî kû kayaû ga Kaboro? Ûkaaya kwîgua i kaûrire ûkoona thîina." Kîrema arî na ûguaya. Narîithirie mpempe cia itha, na aata kayaû ga Kaboro.

Mpempe ino i cia _____.

_____ ga Kaboro.

mpandi
mpanda
mpando

kayaû
kayiû
kayûgû

kayaû

¹ kayaû
ya

²

a	e	i	o
ya	ye	yi	yo

³

ya	ye	yi	yo
nya	nye	nyi	nyo

⁴ yû ki a
yûkia

ka rî ya ga
karîyaga

⁵ Kayaû na ng'ina.
Kayaû ka ng'ina.

Yûkia kayaû ûthaîke! Gakaaya kûthi
gakaûra. Kîrema akûrega kûthaîka
kayaû. Kayaû ga Kaboro karîyaga na
gina.

y Y Yûkia kayaû ûthaîke.

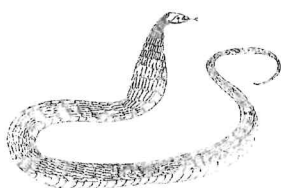
Kîrema agûcooka gûceria kayaû. Akubî
na mûnda wa Mpanda arîkana na
njoka. Njoka înu i kîrîa manyore. Kîrîa
manyore i njoka îmbîî mûno. Kîrema
auga rîmwe garû! Nagûcooka mûciî
akîrîraga. Agîkinya eethîra Mpanda
nareetire kayaû.

Nyomba ya Cûûcû nîa _____.

Kîrema _____ na ûguaya.

mpanda
mpando
mpandi

arî
ndî
barî

njoka

¹ njoka
njo

²

o	a	î	û
njo	nja	njî	njû

³

njo	nja	njî	njû
nyo	nya	nyî	nyû

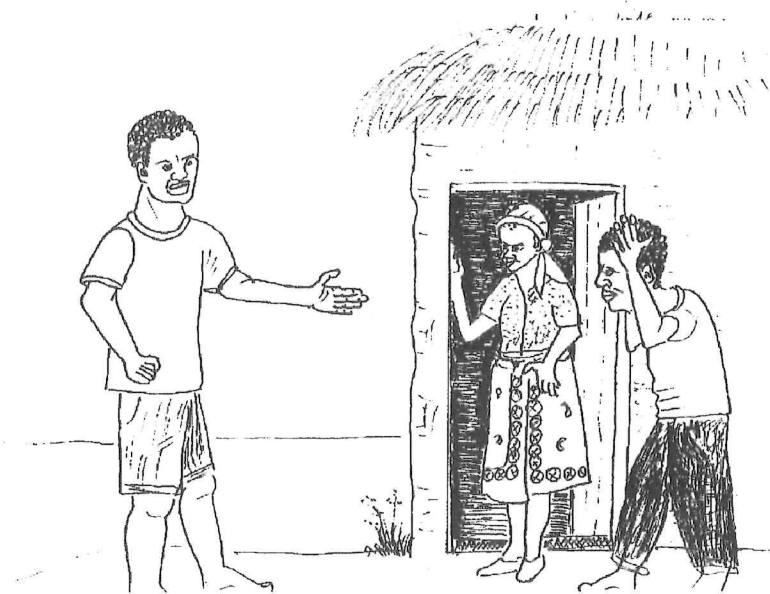
⁴

njo gu njogu
njû kî njûkî
nja ra njara

⁵ Njoka îtirî njara.
Njogu îrî njara.

Njoka ti nyamû mbega. Îtirî magûrû ta njogu. Îtirî mathabu ta njûkî. Îtirî njara ta muntû. Njoka îrî cûmû mûno.

nj Nj Njoka îkûrûma njogu.

Kîbaara na Karîmi bakwîgua baathûûra
mûno, n'ûntû bwa Mpanda kwithûka
kwao. Gûtirî kîgîria Kîrema aturwa
îmunthî, wana akarombia ngîrî ndwara.
Kûrega kwathîka gwake gûkûmûta.
Karîmi akûthi kuuna kathanju.

Kîrîa manyore i _____ îmbîî muno.

njoka
njogu
njûgû

Kîrema _____ rîmwe garû.

augia
auga
aûga

kwanda

¹ kwanda
kwa

² a î o e
kwa kwî kwo kwe

³ kwa kwî kwo kwe
mwa mwî mwo mwe

⁴ kwa nda
kwanda

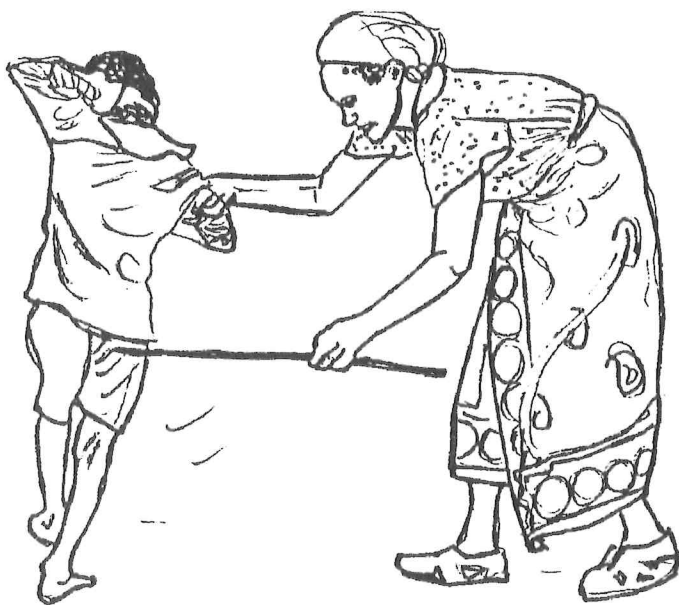
kwa ga
kwaga

kwo na
kwona

⁵ Nakwenda kwanda.
Atikwenda kwaga.

Kwaga i kwa ba kwona. Îndî kwaga
mûno ti kwega. Karîmi nakwenda
kwanda. Nakwenda kwina akîîya
kwanda.

kw Kw Kwaga i kwa ba kwona.

Kîrema nagûturwa i gina. Arîturîrwa
ûremu bwake. Narîîthirie mpempe cia
Mpanda. Na aata kayaû ga Kaboro.
Arîturwa na kathanju ka mûthithi.
Kîrema ariturwa akîrîraga.

Wana akarombia _____ ndwara.

ngiri
ngîrî
nguru

Kîrema nagûturwa i _____.

nkîna
nkima
ng'ina

rweria

¹ rweria
rwe

²

e	i	î	a
rwe	rwi	rwî	rwa

³

rwe	rwi	rwî	rwa
mwe	mwi	mwî	mwa

⁴

rwe ri a
rweria

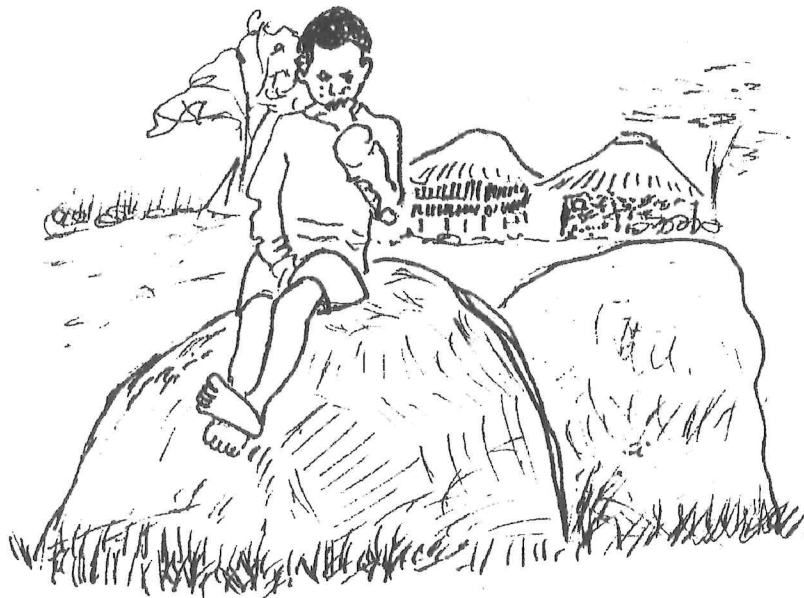
rwa nda
rwanda

⁵

Karîmi naandire rweria.
Rweria rwandirwe i Karîmi.

Ugia rwîro ûreete rweria! Rweria rûrû i
rwetû. Rwakûûrirwe rwanda.
Rwandirwe i Karîmi. Rweria rwetû i
rweга mûno.

rw Rw Rweria rwetû i rweга mûno.

Kîrema nakari rwaraani bwaiti ya mûciî.
 Akwîgua ûrûrû mûno aaturwa.
 Atikwenda gûcooka mûciî. Arîona taka
 agaaturwa kaîrî. Kîrema nagûcwa bwa
 kûthi.

_____ kwathîka gwake gûkûmûta.

Kîbaara na Karîmi bakwîgua _____
 mûno.

kûruga
 kûriga
 kûrega

baathûûra
 baathîîra
 baathîîka

îcwe

1 îcwe
 cwe

2 e a o u
 cwe cwa cwo cwu

3 cwe cwa cwo cwu
 bwe bwa bwo bwu

4 î cwe
 îcwe

 bwa i ti
 bwaiti

5 Kaboro nîgûcwa kayaû.
 Gacwe nagucwa kayaû.

Cwa rweria bwaiti. Îcwe rîgûkabwa
rîkîrîa rweria. Gacwe reetera Mûtugi
ûcûrû bwenu. Tûkaanyua bwetû
bwarûra.

bw Bw cw Cw Cwa rweria bwaiti.

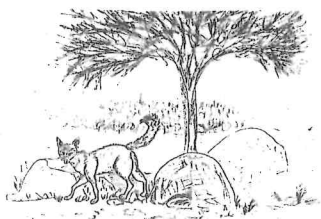
Kîrema akwona mbwe. Aagûrûka
rwaarani na mpwî. Mbwe yoona
Kîrema yaaringa mpagaaga.
Yaathitimûka na mpwî, yaugia na njîra.
Kîrema augia rwîro athûngîra mûciî.
Agîcûûba waagu oona njoka îra kaîrî.
Mbu îra aringire agu yaarî nene mûno.

Kîrema akwîgua ____ mûno aaturwa.

Arîona ____ agaaturwa kaîrî.

ûrûrû
ûrûru
ûruru

tika
taka
tûka

mbwe

¹ mbwe

²

e	a	î
mbwe	mbwa	mbwî

³

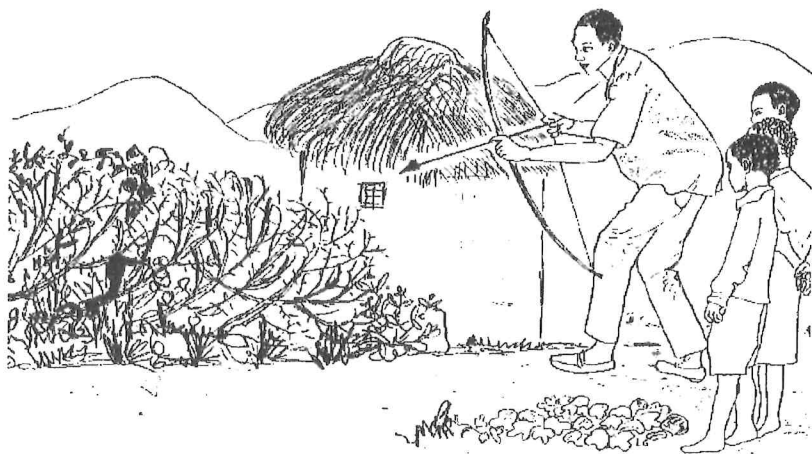
mbwe	mbwa	mbwî
mpwe	mpwa	mpwî

⁴ ma û mbwa
maûmbwa

⁵ Mbwe îrî mpwî.
Mbwe arî mpwî.

Reete mbwî na mpwî! Mbwe îtirî mbwî.
Kîrema mpa maûmbwa! Tûkûmbe
mbwe îno mpu na maûmbwa.

Mbw Mpw Reete mbwî na mpwî!

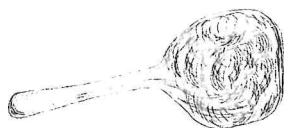
Kîbaara eegua Kîrema akiuga mbu.
 Auma na mîguî na ûta. Waagu rûgiriini
 oona njoka îra yîitagwa kîrîa manyore.
 Amîratha na mûguî ûmwe.
 Yeekururia, îkiuga îthûngîra rûgiriini,
 amîratha na mûguî ûngî yakua.

Kîrema agûta kayaû ga ____.

kaboro
 kaburo
 kabiyo

Kîrema nakari ____ bwaiti ya mûciî

rwareni
 rwaruni
 rwarani

nkûngûgû

¹ nkûngûgû
nkû

²

û	u	i	o
nkû	nku	nki	nko

³

nkû	nku	nki	nko
kû	ku	ki	ko

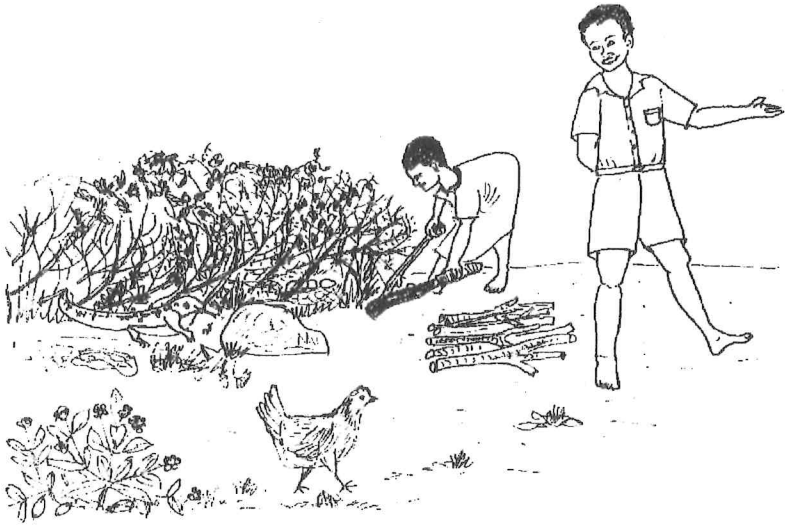
⁴

nki ma nkima
nku ba nkuba

⁵ Nkûngûgû înenene.
Nkûngûgû nîînenene?
Nkûngûgû nîînenene.

Wanja arî na nkû. Kîbaara arî na nkûngûgû. Nkû i cia kûruga nkima. Nkûngûgû nîa kûûruga nkûba. Ruta nkûba nkimaani!

nk Nk Nkû icia kûruga nkima.

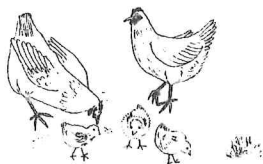
Ngûkû ya Mûtugi îciaragîra rwinciini.
Mûtugi atiiyî ara îciaragîra. Nakwenda
kûthi kwendia makome. Wanja athiîte
kuuna nkû, oona makome.
Eera Mûtugi, "Ncû woone ara ngûkû
yaku îciaragîra rwinciini. Ûthukie
makome matikarîigwe i ncaana."

Kîrema _____ mbu.

nakuuga
nakuugia
nakuiga

Kîbaara auma na _____.

kûgûrû
nkûngûgû
nkûngûrû

ngûkû

¹ ngûkû
ngû

²

û	i	î	e
ngû	ngi	ngî	nge

³

ngû	ngi	ngî	nge
nkû	nki	nkî	nke

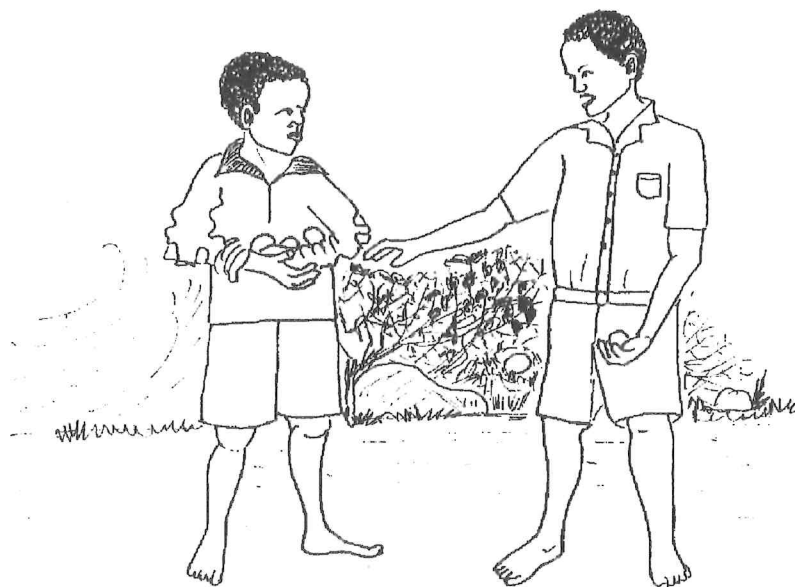
⁴

ngû ndû ngûndû
ngû rwe ngûrwe

⁵ Narîyaga ngûkû.
Nûrîyaga ngûkû.

Ngûkû îkûrekia makome. Ngûkû yathi ngûndûûni. Nîkûrîa ngi na ngige. Ngûkû îtirîyaga ngûrwe. Îrîyaga ngi, ngige na ngûmba.

ng Ng nc Nc Ngûkû Rwinci

"I nkwenda kûthi kwendia makome
maakwa îndî. Kîrema, ngwatia
gûkamata mama tûgeekîre kathetiini.
Ga ncerie katheti kara ga Cûûcû
mbîkîre ku. Kîrema, ûtigatonge îkome
rîru ndatiga agu rwinciini. Ngûku
îkoongeera îguîke"

Wanja athiîte _____ nkû.

Ngûkû yaku _____ rwincini.

kûûna
kaana
kuuna

îrekagîra
irekagîra
arekagîra

nkwayî

¹ nkwayî
nkwa

²

a	e	i
nkwa	nkwe	nkwi

³

nkwa	nkwe	nkwi
ngwa	ngwe	ngwi
ncwa	ncwe	ncwi

⁴ ngwa ti a
ngwatia

nkwa yî
nkwayî

ga ncwe
gancwe

⁵ Ngwatia gûkamata!
Mûgwatie gûkamata!

Ngwatia gûceria ngûkû! Wangwatia
naani ngakûgwatia gûkamata nkû.
Îngweteereete Wanja angwatia.

Nkw Ngw Ncw Gancwe nkwayî!

Kîrema arî na ntara ya nthonjo.
Nakwenda gwîkîra îkome rîa Mûtugi
ntaraani. Arîenda kwitha rîrî ntaraani
ya nthonjo kaingo agookia. Kîrema
nakûthi kwitha ntara îra ya nthonjo
mûthwanaani.

Gancwe _____ kara ga cûûcû.

Arî na _____.

katheti
mûnda
mûrîmi

mûno
mûnda
mûremu

ntara

¹

ntara
nta

²

a	o	î	e
nta	nto	ntî	nte

³

nta	nto	ntî	nte
nda	ndo	ndî	nde
ta	to	tî	te

⁴

ntho njo
nthonjo
ntoo ro
ntooro
ntu ndu
ntundu

⁵

Ntara ya ntooro.
Ntara cia ntooro.

Nîino ntara ya ntooro. Ntundu îrî
ntaraani ya ntooro. Ntundu nîrîiyaga
ntooro? Ntiyî n'ûntû ntoona.

nt Nt nth Nth Ntara ya ntooro

Kîrema agûtûûgîria ntara îra îrî na
îkome rîa Mûtugi rwong'iini. Akwanjîiria
kûrîa nthwana mûthwanaani.

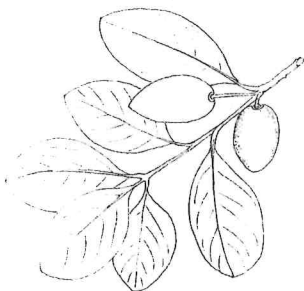
Wa bûra agûkuuyîiria nthwana atua,
aringithia ntara yaarûka. Akîthara ntara
oonokia îkome, aamuntwa i rûthonjo
rwa mûthwana njara. Ntara nagûûka
yagwa nthî na îkome rîa Mûtugi rîakua.

Kîrema ari na _____ ya nthonjo.

_____ ya ntooro.

ntûra
ntara
ntura

ntîrî
ntiro
ntara

nthwana

¹ nthwana
nthwa

² a o i
nthwa nthwo nthwi

³ nthwa nthwo nthwi
 ntwa ntwo ntwi

⁴ nthwa na
 nthwana
nthwa ri ga
nthwariga

⁵ Ndararîa nthwana.
 Ûrarîa nthwana?
 Ntaarîa nthwana.
 Îrîa nthwana!

Kîrema nakûrîa nthwana. Atiene
nthwariga îîra. Nthwariga îtirîîyaga
nthwana. Îrîîyaga nthûnîkî na
nthwanariûa.

ntw Ntw nthw Nthw Nthwana.

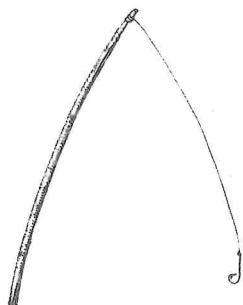
Kîrema akûthûûra îkome rîakua.
Akûthûkia ndwano aathi gûtega makûyû.
Nakûmenya akaaya kûgwatwa i gina
agaaturwa. Kîrema arî na tûpandi twa
gûtega. Agwatire mwereeni waao. Îndî
wa amwe na kûthi gûtega nwanga
akaûra atacooka mûciî.

_____ ntara, aamuntwa i rûthonjo.

Kîrema akumuntwa i _____.

akûthara
akathare
akîthara

rûthanju
rûthonjo
rûthûnjû

ndwano

ndwano ndwa

2	a	e	i
	ndwa	ndwe	ndwi

3	ndwa	ndwe	ndwi
	ntwa	ntwe	ntwi

4	ndwa no ndwano
	ndwa ri ndwari

5	Ndwano nî mbega. Ndware ti mbega.
---	--------------------------------------

Kîrema arî na ndwano. Ndwano nîa
gûtega makûyû. Makûyû i ndaawa ya
ndwari. Ndware ti mbega.

ndw ndw Ndware ti mbega.

Ithoomo bia Gûcookera Ncumaa Cionthe

¹

mû	ru	ka	kû
a	ma	rî	rû
î	ku	ra	û

²

mû	ba	tu	ka
ku	gî	gi	kû
mi	ge	rî	rû
bû	i	ga	î

³

nda	ra	ni	gû
ti	rû	û	kû
rî	na	ga	ndû
ka	mi	mbi	gu

OTHER THARAKA BOOKS

- 1.) Standard 1 Book
- 2.) Standard 3 Book
- 3.) Standard 1 Story Book
- 4.) Standard 2 Story Book

THARAKA LANGUAGE PROJECT
P.O. Box 7 Marimanti

&

Bible Translation and Literacy
P.O. Box 44456-00100
Nairobi.

ISBN 9966-00-106-9